

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea” cu „Foaia Interesantă” și „Plugarul Luminat” — 120 Lei pe an, 60 Lei pe 1/2 an, 30 Lei pe 1/4 de an. Pentru țărani, preoți, învățători, mici meseriași și mici negustori: „Libertatea” cu „Foaia Interesantă” și „Plugarul Luminat” 90 Lei pe an, 45 Lei pe jumătate de an. — Se pot abona și deosebit: „Libertatea” singură 60 Lei pe an, 30 Lei pe jumătate de an; „Foaia Interesantă” singură 30 Lei pe an, 15 Lei pe jumătate de an.

Pentru Iugoslavia și Cehoslovacia 150 Lei pe an. — Pentru America 200 Lei (1 dollar) pe an, trimiși prin cec de bancă foii la Orăștie!

Redacția în Orăștie (Trans.) | Foaiie pentru popor | Director: Pr. IOAN MOȚA | Apare în fiecare lei | Administrația în Orăștie (Trans.)

Pe aiurea și pe la noi.

In Turcia guvernele sunt mai patriote ca la noi?

Când ne dai, Doamne, și nouă un — Kemal Pașa?

În Paris se tipărește o gazetă zisă „Tribune Julve” (Tribuna Jidană), foale ce apără semința jidovească de pe tot globul.

Această gazetă spune, că decând în Turcia a ajuns la conducere guvernul lui Kemal-Pașa, Evreii au început să plece roiori mari din țară, spre alte hotare mai — calde.

E foarte mult grăitor faptul pentru care ziarul din Paris spune că Evreii se văd siliți să plece din Turcia. El spune că în Turcia nu este o pornire potrivnică jidanilor ori de prigonire a lor!

Numai că, zice ziarul parizian, *politica economică a guvernului Kemal, e din cale afară de națională*, și din pricina aceasta, starea Evreilor în Turcia e azi de nesuferit!

Guvernul Kemal cere cu tărie tuturor fabricilor și întreprinderilor, ca atât în fabrici cât și în cancelariile lor (așadar și în cancelariile băncilor!) jumătate din slujbași și muncitori să fie — Turci!

Câte te lasă să înțelegi această știre! Cum vezi în ea, ca într-o oglindă, cât de înțelept, de adevărat patriot, adevărat naționalist, este acest Kemal-Pașa!

Prin măsurile lui, el pregătește o Turcie care să fie, în cea mai scurtă vreme, a Turcilor!, și nu a Grecilor și Jidanilor!

Pe Greci, cu cari a fost în război și cari îi pregăteau o așa zdrobire și umilire, cum ne pregătiseră și ni-o porunciseră nouă Ungurii și Nemții prin „Pacea dela București”, nici nu l-a mai întreat mult, ci l-a trimis la — Grecia lor! Ba aceia, știind ce mare patriot e Turcul când e la largul lui, nici nu l-au mai așteptat, ci — au plecat, încât abia de sămânță se mai află prin Turcia. Iar acei cari se mai află, stau cu capu'n pământ și nu cutează nici să-și deschidă gura în fața Turcului, stă-

pânul casei! (Uitați-vă cum se poartă la noi, cu noi, încălcătorii nostri de ieri, Ungurii și Germanii, și îți va arde obrazul de rușine! Ei ne ocărăsc pe noi!, nu să știe vre-un respect față de noi!...)

Al doilea neam ce roade la inima poporului care-l suferă printre el, Kemal știe că e — neamul Jidovesc. Și acum a luat măsuri și față de acesta: „In cancelaria ta, în banca ta, în fabrica ta, jupâne, iei jumătate Turci de-ai mei! Dela această poruncă n'ai pardon!” Vor fi cercat ei Jidanii și acolo să domolească pe poruncitori, să-i cumpere, să-i înșele, — dar să vede că n'au putut. Și de aceea — pleacă! Căci dacă se supun poruncii, știu ei bine, că asta tot acolo duce, ca ei să nu mai fie stăpâni în casă, ci — după ușa!

Și Kemal le dă lovitura acolo unde-i doare mai rău.

Noi, dela această foaie, am propus la trei guverne românești: celui ardelenesc, celui Averescan și acum celui liberal, măsuri de acest fel, pregătind viitorul poporului nostru cam în acelaș fel, și dacă nu așa de radical (din rădăcină) cum o face Kemal, ci mai domol, dar tot așa de sigur și foarte frumos! Si — nici unul din aceste trei guverne, nici nu și-a plecat urechea spre propunerea aceasta!...

Cât de superior vedem pe Kemal-Pașa, față de toți ministri nostri din toate cele trei guverne, — cari se întrec a fi „cu mânuși” (înțelege... cap plecat!) față de streini, dar în deosebi față de Evrei!...

Trimite-ne, Doamne, și nouă, un Kemal-Pașa, ca să-l ridice în slavă tot poporul, — fie că le place ori nu le place la mulți din „domnii” nostri de azi.

Tinerime universitară! Nu cumva tu ești prevestitoarea de bine a noastră pentru un viitor de acest fel? Dee Domnul!

Unele — altele.

Ne omorîm așa poporul.

Medicul orășenesc dela Oradea-Mare arată, într-o dare de seamă asupra stării sănătății poporului, că din copiii nou născuți, 50 la sută, adică jumătate, mor încă mici, fiind născuți din părinți slăbiți, scăpătați trupește, în urma

beuturii. Asta, spune dsa, e urmarea crîșmelor multe ce se deschid cu nemiluita. De pildă în comuna Vașcău (din jud. Bihor), la 700 locuitori sunt azi 17 crîșme.

— În jud. Solnoc-Dobăca, unde sunt în lucrare 7 fabrici de spirt, poporul a început a scăpăta ca sănătatea așa de mult, încât la recrutările (asentările) din urmă, tineretul celui județ nu a dat flăcăi buni de armată nici 5 la sută, cât cere legea cel puțin. Cei mai mulți feciori ajunși la recrutare, sunt slabi, piperniciți, nevoiași, încât armata nu poate alege din ei nici cel mai mic număr ce se cere!

Așa de mult e beutura o nenorocire pe un popor, pe o țară.

Acum guvernul a hotărît să iee măsuri, ca macar Dumineca și în sărbători, când se bea mai mult în crîșme, — crîșmele să fie închise. Dar asta încă nu e destul.

Biserica ortodoxă, razimă pe câțiva stâlpi slabi...

— Cetind foile de Crăciun. —

— „Libertatea” ca foaie națională, privește toate lucrurile sub lumina curată a naționalismului, și cumpănește toate sub această lumină.

Cetind foile de Crăciun, cele românești, ca și cele numai după graiu românești, — am avut plăcerea a vedea, că cele creștine au rămas bune creștine și prin scrișul lor de sărbători. Cele jidovești, scrise românește, se rânjeau și ele a face mutră de sărbătoare, deși în sufletul lor numai de sărbătoarea asta a creștinilor nu le ardea.

Ne-a izbit însă un lucru, pe care-l pomenim aci numai cu multă durere de suflet.

În gazeta evreiască „Dimineața” din București, la loc de frunte, ca, mi-te, articlu... de Crăciun, un oarecare I. Teodorescu, mare închinător nu lui Christos, ci jupânului Rosenthal, „Directorul” „Adevărului” și „Dimineții”, — scrie un articol despre „Caracterul lui Christos”, în care arată că Domnul Christos odată era prea bun, foarte milos cu toți săracii și flămânzii, odată însă era lipsit de ori-ce milă față de altă lume. Și-i bagă de vină, că, dacă El a fost așa de mult mila întrupată, de ce a fost așa de lipsit și de o schintee macar de inimă, de pildă față de zarafii (schimbătorii de bani) pe cari i-a alungat cu biciul din Templul din Ierusalim? Cum se poate să fii Tu, Fiul lui Dzeu, atât de îndurat unelor și atât de dărz, fără suflet, alte-ori?..

Înțelegeți, mă rog, ce-l doare pe

I. Teodorescu-Rosenthal, că Domnul Isus n'a lăsat pe evreii cămătari să-și facă meseria lor chiar și acolo în marele Templu, biserica cea dintâi, a neamului lor! De ce n'a lăsat ca lumea adunată acolo, în loc să asculte rugăciunile îndreptate spre Iehova, să tragă cu ochii și cu urechea la schimbătorii de bani cari își făceau acolo, în vremea slujbei, ghișeftul lor? Asta a fost, vezi d-ta, după dl Teodorescu-Rosenthal, o latură slabă a lui Isus Christos, — care pentru asta e aflat că — n'a avut inimă, n'a fost „mila întrupată”...

O astfel de foaie, cred că fiecare creștin bun, trebuie să o lapede eu scârbă din mâinile sale, chiar în ziua de Crăciun.

Dar peste credința jidanilor și jidoviților, despre Christos, am putea trece în tăcere. Iată însă peste ce nu putem trece:

În același număr al „Dimineții”, pe o pagină mai înapoi, ca... după ușa, aflăm *Scrisoarea Metropolitului Primat Miron Cristea*, ca colaborare la numărul de Crăciun al „Dimineții”!.. Și e dată scrisoarea în „facsimil”, adică chiar așa cum e slova Metropolitului, care a scris-o toată cu mâna sa pentru „Dimineața”...

Ce bucurie pe acești Jidani, când pot arăta cetitorilor lor creștini, că: „Uite, însuși Metropolitul Primat al vostru, vă îndreaptă la „apa vie”, la învățăturile luminate din paginile noastre”!..

Nu mai pricepem. Noi ne închipuim, că Metropolitul Primat ar avea să țină steagul creștinătății sus, mândru, neînduplecat, ca căpitanul de corăbie steagul corăbiei sale. Și atunci, când toată turma lui credincioasă l'ar fi părăsit, el să stea ca un arhanghel ținând sus în mâni steagul creștin și murind cu el în mâni! — În loc de asta, atunci, când mii de steaguri creștinești sunt ridicate peste tot cuprinsul țării, de o tinerime ca ne-alta de însuflețită pentru creștinism, — el, Metropolitul primat, își închină steagul spre barca lui Rosenthal, ca și cum ne-ar spune: Aci veniți și vă adăpați sufletele voastre la evanghelia lui Teodorescu-Rosenthal!..

Doamne, pe ce lume trăim?

— În Moldova Metropolitul Pimen, dela Iași, a închis de 2 ori biserica sa, nu a sa, ci a neamului, înaintea tinerilor universitari cari voiau să meargă să se roage lui Dzeu ca să le ajute în lupta lor cea sfântă creștinească!.. În loc să-i îmbrățișeze, să-i sărute pe drum unde-i vede, — le închide biserica! Strașnic stâlp al creștinismului și acesta!

— La Cluj un asesor conzistorial, profesorul universitar, Onisifor

Ghibu, scrie un articol în „Universul“ stăruind pentru trecerea Românilor ortodocși de-a dreptul la papistașism! Incă un stâlp strașnic al bisericii ortodoxe...

Sub relé semne întră biserică ortodoxă în noul an.

Cei cari s'o apere nu se ivesc? Căci cei cari s'o slăbească, se arată, iată, mulți și sus puși!

N'au fost uitați.

Darul de Crăciun al guvernului — și darul obștei românești.

Să știe că Ministrul de justiție (peste judecătorii fărăi) a promis unei solii de studenți, care l'a căutat nainte de Crăciun, că nu poate lăsa liberi pe studenții dela Văcărești, dar va porunci să se închidă cercetarea și tinerii să fie trimiși în judecată. Peste câteva zile tinerii arestați au primit de fapt, cam în ajunul Crăciunului, înștiințarea, că cercetarea s'a terminat și că tribunalul a adus hotărârea ca ei să fie înaintați judecării pentru 3 crime: 1, pentru „complicități“ (pregătire în ascuns a unei lovituri împotriva unor oameni ce nu se așteaptă la aceea); 2, îndemn la „revoluție“, și 3, pentru pregătirea de omor asupra unor membri ai guvernului, a unor oameni politici și a unor financieri (oameni de ai băncilor).

Pe trei din ei i-a scos de sub urmărire și i-a lăsat acasă, pe 6 îi ține închiși mai departe și-i va trimite în judecată, nu pentru una, ci pentru trei „crime“...

Înștiințarea asta l'a trimis'o ca „dar“ de Crăciun!...

Câte nu poți înțelege din știrea de mai sus! Ce înțelegi mai întâiu și mai dureros, e faptul, că — judecătorii la noi sunt de parte de a fi neatârnatore, — cum ar trebui și e scris în lege, să fie! Cercetarea în pricina acestor tineri eră demult terminată, și judecătorul de instrucție nu avea voie a spune: am încheiat'o, — căci răzbunătorul ministru de justiție poftea să mai țină închiși pe studenți, fiindu-i ciudă pe ei pentru că la Iași nu se închină Măriei-sale, ci se iau după profesori ca A. C. Cuza, Dr. Șumuleanu și alții, cari stau mai aproape de inima lor!

Acum că o solie de studenți a mers și l'a rugat să lase liberi pe colegii lor închiși, — a spus: asta n'o pot, dar închid cercetarea și-i trimit în judecată. Și în 3 zile judele instructor a închis cercetarea pe care de 3 luni n'o putuse închide... Semn că nu dl Radovan e „judele instructor“, ci d. Mărzescu, avocatul pățimaș dela Iași, azi, din întâmplare Ministru al judecătorilor... Triste împrejurări pentru judecătorii țării, cari ar trebui să aibă cea mai deplină neatârnată în judecarea faptelor ce sunt chemați a le cerceta.

Dar dacă Ministrul Mărzescu și-a arătat astfel inima sa la Crăciun pentru tinerii închiși, — nu tot așa a făcut obștea mare, inimile românești neatârnatore de altcineva, decât de buna lor simțire. Iar acestea s'au arătat în alt chip. Iată câteva dovezi:

Daruri pentru cei arestați.

În afară de darurile ce le-am arătat în numărul nostru trecut, — am mai primit la Redacție următoarele daruri dela cetitorii noștri, pentru tinerii dela Văcărești.

Din Sânmiclăușul-Mare (Toronto) ni-au trimis:

Di Teodor Bucurescu director 100 Lei. — Dr. Ioan Demian adv. 100 Lei. — Di Ioan Răhăian paroh, 50 Lei. — Di E. S. 50 Lei. — Di Aurel Macinic contabil 40 Lei. — Di Căpit. Șistarovețan 20 Lei. — Di Vasilie Farca, profesor 20 Lei. — I. V. Farca contabil 35 Lei. — Di Ioan Serafolean sfâr. 20 Lei. — Dna Văd. Floarea Vințan 20 Lei. Di Teodor Vințan barbier 10 Lei. — Dșoara Popovici 20 Lei. — Di N. N. 10 Lei. — Di Pavel Cioban june 10 Lei. — Di Vasile Funari june 5 Lei. — Di Ilie Neteșu june 5 Lei. — Di Lazăr Comloșan 10 Lei. — Di Gheorghe Funariu 5 Lei. — Di Filip Vințan 10 Lei. — Di Coriolan Coculoșan student 10 Lei. — Di Cornel Papes-Ladar 10 Lei. — Di Ioan Serafolean 10 Lei. — Di Traian Albu 10 Lei. — Dna Văd. Ana Albu 10 Lei. — George Bieși, ospătar 10 Lei. — Di Eremie Isacu 40 Lei. — De tot 640 Lei.

Di George George din Perila-Lonea, ne-a trimis 660 Lei, primiți dela câțiva prețin ai dsale de acolo, pentru studenți.

Din Orăștie: Di Dr. I. Mihu 300 Lei, di Ioan Taflan 100 Lei, di Manole Săcuiu 100 Lei, di Ioan Lăzăroiu 20 Lei, di S. B. Zamostny 20 Lei, di I. Șimonfi, 10 Lei, di C. Muntean 5 Lei.

Di Ioan Frățilă din Agriș, 100 Lei. — Di Andrei Dancă din Vașcău, 100 Lei. — Dșoara Aurelia Olariu din Făget, elevă la Școala Normală, a trimis crucele sale și ce a primit dela câteva preține: 50 Lei 50 bani. — Di Iacob Majoroan din Năsăud, 50 Lei.

Di G. Teretean Pecica 20 Lei. — Fiul dlui Petru Sodom, elev cl. V Șiria 20 Lei. — Di Ioachim Pârnu, Reșița-mont. 5 Lei. — Di Petru Mustăcilă, Reșița-mont. 10 Lei. — Dna Raveca Mercea Reșița, 10 Lei. — Di Ștef Manase Geogiu de jos 20 Lei. — Di Borza Chirilă, Bucerdea rinoasă 10 Lei. — Di George Oprea, Deva 2 Lei. Di Ioan P. Baldea, Dezna, 5 Lei. — Di Simion Moți, Dezna 5 Lei. — Di Nicolau Plisea, Dezna 5 Lei. — Di Nic. Miclăuși Pui 10 Lei. — Di Dumitru Fiat, Ciacova 25 Lei. — Di Ioan Stanic, Remetea 20 Lei. Di Marcel Sigismund, Lugoj, 10 Lei. — Di Petru Ianasiu Dabu, Sintești 10 Lei. — Di Ioan Rotar, Miniș, 9,50 — Di Ilie Stoia din Remetea Timișană, 50 Lei. — Di Ioan Stonic din Remetea-Timișană, 20 Lei. — Di Dimitrie Homoroidean din Petroșeni, 25 Lei.

De tot sunt adunați până azi la Redacția „Libertatea“ în Orăștie: Lei 3147.—

SAȘII — mai dârji ca Ungurii.

Toate cărțile ce se folosesc în școli, fie cărți scrise chiar de cei mai buni profesori români, trebuiesc să treacă prin o cercetare ce se face asupra lor de o comisie de profesori pricepători, aleși de Ministerul Școlilor din București. Tot așa se făcea, și se face, în Ungaria și în toate țările.

Venind la noi stăpânirea românească, școlile ungurești, săsești, rusești și de ori-ce altă limbă, au trebuit să-și schimbe cărțile cele vechi în care se vorbea de Ungaria, de Rusia, de Budapesta, de Moscva, înlocuindu-se acele părți cu descrierea patriei celei noi și a orașelor ei conducătoare.

Vre-o doi ani de zile însă, școlile streine au folosit tot cărțile lor vechi, sub cuvânt că n'au putut

tipări altele noi (mai drept: n'au vrut). Prin anul al 3-lea totuși Ungurii s'au supus, au început a-și îndrepta cărțile și a cere întărirea lor la Comisia cercetătoare din București. Doar pe ascuns mai folosesc cărți vechi ori aduse pe furș din Budapesta, în cari se scrie despre Ardeal, ca despre un pământ cuprins numai vremelnic, trecător, de cătră Valahi...

Mai strașnici vrășmași ai stăpânirii românești, se arată și decât Ungurii — Sașii. Despre ei zărale spun, aflând lucrul dela inspectorii școlari, că nici până azi n'au înaintat cărțile lor școlare spre cercetare Comisiei din București, ci folosesc tot cărțile vechi, cele mai multe tipărite aici, iar unele aduse anume din Germania, sub cuvânt că — aici nu se află...

Néamul nostru și stăpânirea românească pe acest pământ, are încă vajnici dușmani, unii mai gureși și pe față, alții mai ascunși, mai dosnici, — dar poate mai primejdioși aceștia, decât cei dintâi.

Cei pieriți fără urmă în război, se socot morți.

Sunt cu miile în toate țările de acela, cari au pierit în război, fără a se ști că au căzut în lupte ori c'au fost prinși de dușman. Într'o zi numai n'au mai fost afați la locul lor, și apoi semn de viață n'au mai dat nici-odată.

Năcazurile celor rămași pe urma lor acasă, au fost nenumărate. De-a fost bărbat însurat, femeia lui a trăit ani lungi de chinuri sufletești, neștiind ce să creadă despre soțul său: că e viu, că poate nimeri în ori-ce zi, sau că e mort și ea stă așa încurcată, fără razim în viața ei nefericită?

Acum guvernul a pus capăt acestei stări de lucruri, prin o lege, adusă în luna trecută, Decembrie, prin care regulează (rînduește) ce și cum în privința asta. Legea a fost votată de parlament (sfatul țării) și întărită de M. S. Regele, și tipărită în „Monitorul Oficial“ (gazeta Țării) Nr. 204, din 11 Decembrie 1923. Ea statorește următoarele:

§. 1. Cei dispăruți (cari și-au pierdut urma) între 13/26 Iulie 1924 (când s'a deslănțuit războiul european) și până la 1 Aprilie 1921, când și armata română a trecut pe picior de pace, vor fi socotiți morți, dacă și după această dată (după 1 Aprilie 1921) încă un an de zile, așteptat fiind, n'a dat semn de viață (așadar până la 1 Aprilie 1922). Așa se socot și cei ce nu au fost soldați, ci poate duși ca lucrători ori ajutători cu armata.

§. 2. Cei rămași după cel pierdut, pot cere vestire că e socotit mort, înaintând o cerere la Judecătoria de Ocol din cercul judecătoresc unde cel pierdut și-a avut locuința mai pe urmă. Se va arăta numele lui, pronumele (polecra), meseria lui și dovezile ce le are despre temeinicia cererii (că adevărat el n'a mai dat semn de viață).

Toate hârtiile și cererea, sunt scutite de ori-ce timbru.

Celelalte forme, cei-ce doresc, le vor afla dela judecătorul de care se țin. Legea arată ce se face cu averea celui pierdut, cum poate trece aceea asupra moștenitorilor lor, — și celelalte.

Noi dorim numai să se știe, că încurcătura aceasta își are azi deslegarea prin lege.

Din casa nici unui Român cărturar, bun patriot, să nu lipsească senzaționala carte, tradusă din franțuzetse de

Studentul ION I. MOȚA:

„Protocoloalele Înțelepților Sionului“

care descopăr lumii uriașul și fără păreche de vicelanul plan, după care cel mai înalt sfat al învățaților evrei de pe glob, conduc lucrarea de robire și finere în robire economică, a tuturor popoarelor din lume, îndeosebi a celor creștine! Cetindu-o, multe lucruri pe cari azi nu le înțelegai, le înțelegi îngrozitor! A se cere la „Libertatea“, în Orăștie (jud. Hunedoarei), trimițând nainte prețul ei, 35 Lei, pentru care se expediază franco-recomandat. Cu ramburs nu se trimite.

Ce fac neamurile lui Marmorosch-Blank?

Aceea ce pot face și ei: Să își bată joc de această țară și de cei ce au în mână pâinea și cuțitul și taie din aceea bucături mai mari lor, Evreilor, decât nouă, Românilor...

Iată o întâmplare mică, dar cu înțeles mare:

Scriitorilor dela gazetele din țară, dacă dovedesc că scot de mult (dela 5 ani în sus) o gazetă aci și că meseria lor e găzetăria, legea de dă drept a merge pe Căile Ferate fără plată, ca să poată aduna știri și întâmplări și să poată umbra pentru răspândirea gazetei, unde voesc în țară.

Aci legea ar trebui să zică: Astfel de ușurare o dăm gazetelor folositoare țării, foilor patriotice, cari sprijinesc țara, nu lucrează la subsăparea ei.

Ci de așa o măsură, vechiul regat n'a avut lipsă, căci în acea vreme acolo nu se aflau gazete streine, pe față dușmane patriei române.

Decând e România și pe la noi, gazetarii unguri, jidani, sași, ruși și de toate semințiile, s'au azvârlit asupra Ministeriului de Comunicații să le dea și lor, la toți, drept de umblat liber pe tren!

Și guvernul dela București nu i-a întrebat;

— Dar voi la câți gazetari Români în Ungaria ați dat astfel de bilete? Căci ei erau siliți a răspunde:

— La nici unul!

Nici odată un gazetar român nu a avut dela guvernul din Budapesta un bilet liber pe trenurile ungare!

Ci cei dela București, au dat la toți. Și mișună azi pe trenuri „ridactării“ jidani din Cluj, din Orade, din Arad, din Timișoara, de ori-unde, și Ungurii și toți dușmanii țării noastre, — și răd de noi, că ei ne hulesc zilnic, ne scupă, ne-ar aprinde țara și noi le dăm — bilete libere ca să umble cât vreau și unde vreau, să ducă sămânța urei împotriva țării!

Iar ce e mai drăguț vine acum:

Jidanii dela „Adevărul“, având legături cu gazetarul evreu maghiarizat laszi Oszkar, care se țin prin Viena, și voind să-i dea preț la veni și el fără plată, prin satul asta fără câni ce se chiami România, — i-au dat aceluia certificat (adeverință) că e redactor regulat al lor, al „Adevărului“, țin

însă în străinătate, și i-au cerut și lui bilet liber pe Căile Ferate Române!

Și Ministrul comunicațiilor i-a dat biletul...

Cu alte cuvinte: Morala jido-vească a dlui Rosenthal, Directorul Adevărului, nu s'a sfiit a da un certificat mincinos și a scoate unul strein, care nu e cetățean român și nu trăiește în țară, — bilet liber pe Căile Ferate Române, — drept pe care îl au numai redactorii adevărați, de aici din țară!

Pentru că puțin le pasă lor de câștigul ori paguba țării, pe care ei n'o iubesc cum nu iubesc eu Palestina pe care n'am văzut-o în viața mea, — și de aceea bucuros o mint și o înșală ori-când, ori-unde, în folosul ori-cui!

NOUȚĂȚI

Presara de Anul-Nou a fost sărbătoare drăguț la Orăștie, prin o producție pregătită de Societatea Femeilor române. Publicul, stând la mese, a umplut sala. S'a jucat piesa „Dela Nord la Sud”, de dsoara Zoe Dămian, dl Lct. Berian, dsoara Valeria Nicoară și dnul Danclu, foarte reușit, bogat aplaudați Dna Linerth-Vasilca a cântat în 2 rânduri, începând cu o piesă atât de grea, încât par' că a dorit să dovedească, că se întrece pe sine însăși. A fost furtunos aplaudată. Dl Simion Vlad, stud. universitar, a cântat la vioară piese grele și de toată gingășia, dovedind că a ajuns un distins violinist. Viu aplaudat. Dna Dr. Erdeli a acompaniat la pian toate punctele de cântări cu cunoscuta dsale măestrie.

La ora 12 dl Dr. Vlad a salutat Anul-Nou, dorind să ne aducă mai mult bine ca cel trecut.

A urmat joc vesel până spre zi.

— Meseriașii rom. tineri au organizat în alt local o sărbătoare drăguță a preserii de Anul-nou, care a fost la fel de bine cercetată și unde lumea și-a petrecut tot așa foarte bine, — dorindu-și cu toții an nou cât mai plin de mulțumire.

Răscumpărarea felicitărilor de ziua numelui au făcut-o dnii Dr. Ioan Mihai, dăruiind 300 Lei, iar dnul Ioan Taflan 100 Lei pentru studenții arestați la Văcărești.

Răscumpărare de felicitări. Dl Gheorghe Bălosu a solvit pentru elevii săraci dela Liceul A. Vlaicu din loc, 100 Lei ca răscumpărare a felicitărilor de Anul-nou, printru Direcțiunea îi aduce mulțumiri călduroase. — Orăștie 16 Ian. 1924.

Director: Ar. Demian.

Dela Direcțiunea Liceului „Aurel Vlaicu”: Se aduce la cunoștința tuturor celor interesați, că examenele particulare preliminare la acest liceu, vor începe Luni în 28 Ianuarie și durează până inclusive 31 Ian. 1924.

Numai acei candidați vor fi admiși, cari până la această dată își vor regula situațiunea, fie ce privește actele, fie achitarea taxelor.

În lipsa de sale disponibile, examenele vor decurge numai în oarele după masă dela 2—6.

Direct. Liceului „Vlaicu”.

Abonamentul nostru:

„Libertatea” singură 60 Lei pe an.

„Foia Int.” singură 30 Lei pe an.

La olată: 90 Lei

Cel ce le abonează pe amândouă (cu 90 Lei) capătă „Plugarul Luminat” gratuit.

„Ideea Națională” este ziarul săptămânal mișcări pe care o intrupeză „Acțiunea Românească” dela Cluj, despre care am scris mai pe larg în numărul nostru de Crăciun.

Românul cărturar, care vrea să aibă la casă un ziar aievea intransigent român și creștin, să nu întrelase a se abona la „Ideea Națională”, Cluj, str. Băii, 6. Director dl Emil B. D. Vasiliu. Abonament 100 Lei pe an.

Tuturor cărora au trimis bani după Calendare, li-s'au trimis Calendarele în zilele astea. Celor-ce acum trimit bani, li-se trimit în aceeași zi, că avem tipărite de nou.

Ciudățenii.

Primim o scrisoare dela un bun cetitor din Timiș-Slatina. Asta înseamnă că acea Slatina e în județul Timiș Totuși după numele „Timiș-Slatina” e pus îndată: „Județul Caraș-Severin”. Și așa e și pe sigiliul postal.

Când vom avea o revizuire înțelegătoare a multor numiri de comune, cari azi sunt de haz ori de incurcătură? E ca și cu „Vărădia”. Sunt două comune „Vărădia”, una în județul Timiș, alta în jud. Arad, și amândouă au oficiu postal. Așa că e curată minune ca scrisorile și foile uneia nu se duc la cealaltă și întors. (Adecă s'or fi ducând destule și oficiul la care au sosit scrisorile rătăcite, le trimite apoi, când are vreme, la celalalt. Prin asta se face însă mare întârziere. Pentru a le deosebi, se zicea celei din jud. Arad Totvărădia. Cine o fi aflat de bine să steargă particica deosebitoare „Tot” și să lase „Vărădia” și la Arad, nu știm. — dar din punct de vedere al buului mers al poștei, n'a făcut nici o înțelepciune.

Iacă pentru ce rugăm pe cetitori a ne scrie curat și fără greș în adresa lor: posta și județul lor.

Dela cercul de recrutare. Incorporarea contingentului 1924 (născuții în anul 1902) atât amănaii născuți în anii 1899, 1900 și 1901, se va începe la 1 Februarie a. c. Tineri se vor prezenta la Cercul de Recrutare Orăștie la ziua arătată în ordinul de chemare. Tinerii cari nu au primit ordin de chemare și sunt născuți în anii sus citați, se vor prezenta în 2 Februarie a. c. pentru clarificarea situației militare.

Comd. Cercului de Recrutare.

Speculanții la ori-ce pas... Ori-unde te învârtești, te izbești de ei. De pleacă un artist mai însemnat prin țară ca să joace teatru ori să cânte, — speculantul se ține de haina lui. „Că dta n'ai vreme să pui lumea la cale, că publicul (obștea mare) se mișcă greu, lasă-mă pe mine să-ți organizez totul și vei ieși mai bine decât crezi. Uite, dta, fără ce cineva să-ți pregătească lucrul, nu poți avea nici 5000 Lei venit curat, chișlig; eu mă leg că să-ți scot 10,000. Dacă vrei, țu-le asigur ori li plătesc înainte. Dar atunci ce-o fi mai mult, fie chișligul meu, pentru ostăneala mea...”

Nu vi-se pare că cunoașteți acest glas și că vedeți perciunii fluturând la urechile celui ce grăește?

De curând dna Agatha Bărescu, o mare artistă, care a făcut zeci de ani fala teatrului de Curte

din Viena, întoarsă dela o vreme în România, — a venit să joace 2 seri și în Cluj.

„Impresariul” (cel ce merge înainte spre a pregăti lucrurile) era... Dr. Faust. El a venit, a pregătit, n'a avut nimic de „ostenit”, căci lumea și așa alerga cu mic cu mare să vadă pe marea artistă. Totuși el a plătit artistei numai 10,000 Lei, în vreme-ce dumnealui, istețul speculant, a încasat și pus la buzunar 80,000 Lei. Așa povesteau, după teatru, foile din Cluj.

Iacă pentru ce e bine a se feri lumea de „mijlocitori” în cele mai multe din treburile și târgurile sale.

Lupta între Timișoara și Arad. Cele 2 orașe au fiecare câte o Direcțiune Regională de a Căilor Ferate. Direcțiunea Generală din București hotărâse, să desființeze una din ele, contopindu-le într'una. Și fiindcă în Timișoara Direcțiunea Regională stă în casă cu chirie, plătind mult pentru ea, iar cea din Arad are casa sa, frumoasă, aproape nouă, — era ca Direcțiunea din Timișoara să fie desființată și cea din Arad să rămână.

Totul era hotărât. Direcțiunea din Timișoara era (ori mai e încă), condusă de o vreme, din Arad. Dar orașul Timișoara s'a pus pe lucru și atâta a stărut la București că perderea Direcției Regionale de Căi Ferate e pentru oraș așa și-așa păgubitoare, că una, că alta, — până ce Direcțiunea Generală (cea peste tot) dela București a promis (făgăduit), că se va răzgândi și poate că totuși le lasă pe amândouă Direcțiile așa cum au fost.

Și pentru alte așezăminte mari economice, e mare luptă între cele două orașe, că ba la mine, ba la mine, să se înființeze.

Calendarul Național pe 1924

e gata și s'a început trimiterea lui.

E frumos ca în toți anii din trecut. Prețul unui exemplar trimis franco (posta plătită de noi) e 7 Lei, dar cel ce vrea să fie sigur că nu i-se perde pe postă, să adauge 2 Lei, ca să-i meargă recomandat (așadar recomandat e cu 9 Lei).

Cel ce cumpără cel puțin 6 exemplare, le plătește cu numai 6 Lei unul și-i merge pachetul recomandat, ca să nu i-se peardă pe postă.

Dați adresa foarte curată, fără greș: numele, comuna, posta din urmă și județul.

Banii se trimit înainte!

Expoziție artstică. Emil Lenhardt, cunoscutul pictor bănățean, deschide în orașul nostru, o Expoziție de Tablouri dela 15 până la 25 Ianuarie 1924. în sala mare dela „Cafeneaua Corso”. Expoziția stă din 48 tablouri, portrete, peisaje dela țară și din viață.

(1049) 1—2

Cărți noi.

În editura casei de editură „Cartea Românească” dela București, s'au tipărit mai nou următoarele cărți, asupra cărora atragem luarea aminte a cetitorilor. Se pot găsi la toate Librăriile mai de seamă din țară:

„Din trecutul nostru”, legende, tradiții, amintiri istorice, de C. Rădulescu-Codrin, volum de peste 200 pagini, Lei 28.

„Păcatul Sfinției Sale”, volum de 11 coale, cuprinzând 25 schițe din viață, scrise cu multă istețime de Al. Cazaban. Prețul 28 Lei.

Din „Biblioteca Agricolă Populară”, cârticica a 16-a, despre „Creșterea vermilor de mătasă”, 2 coale (32 pagini) cu icoane despre traiul vermilor și îngrijirea lor, scrisă de un bun cunoscător al vieții lor, — Prețul 4 Lei.

Din șirul de cărți „Cunoștințe folositoare”, numărul 28: „Sfaturi pentru gospodari” îngrijite de învățatul profesor I. Simionescu. Cârticica asta, a 28-a, cuprinde: „Lămurirea Legii dărilor” scrisă de Iuliu Pascu. 32 pagini, prețul 3 Lei.

Apoi: Pagini alese din scriitorii români, un șir de cârticele cu scrieri felurite, scoase pe ales din scriitorii români:

No. 139: Din viața pescarilor dobrogeni, de Nic. Crășescu; No. 140: „Cuvinte înțelepte” de Cilibi Moise; No. 141 „Suflet de femeie” de Em. Gârleanu; No. 142: Din Gruia lui Novac de P. Dulgea; No. 143: Albu-Hassan de Carageale; No. 144: Poezii de G. Ranetti; No. 146: Colinde și povești de Crăciun de felurite scriitori. — Fiecare cârticică se vinde cu 2 Lei.

Dr. IOAN SOLOMON,

medic în Orăștie

vizitează zilnic între orele 8 și 10 înainte de amiaz și 2—3 după prânz, acasă în strada Dr. Vlad (Ape) No. 2—4. (1069) 1—8

Un învățăcel

având cel puțin 2—3 clase de Liceu, — se primește îndată în prăvălia de manufactură a subscrierului

Ioan Inșca,

1—2 comerciant Orăștie.

In anul cel nou, și roadele anului vechiu!

Cu sfârșitul anului 1923 s'a încheiat încă un an de muncă, un an financiar pentru băncile și instituțiile noastre comerciale și industriale.

Știm, că fiecare „Societate pe acții” este dator să-și dea seama înaintea publicului despre ce a lucrat și cum a lucrat peste an?

Deci privirile tuturor se vor aținti asupra bilanțelor, care pe rând se vor publica. Din aceste bilanțe

Farmacia Vlad

din Orăștie, Piața Prințul Carol (lângă Liceul A. Vlaicu), condusă azi de proprietarul însuși, Virgil Vlad, — atrage luarea aminte a onoratului public din loc și jur asupra faptului, că s'a arangeat de nou, complet, fiind bogat înzestrată în afară de articli de farmacie (apotecă), și cu tot felul de pansamente (de legat), cu parfumerie, articli de gumă, săpunuri fine, etc.

(992) 6—30

(Inchisuri de socoteli) se pot vedea roadele muncii săvârșite în decursul anului ce a trecut.

Cu deosebită curiozitate și nerăbdare va aștepta fiecare om ce și-a pus banii săi, mai mulți ori mai puțini, în acțiunile acestor institute, să-și vadă asigurați banii ce li-a dat și să vadă folosul ce-l va avea pe urma acesteia. — Iar deponenții caută să scoată din bilanț siguranța ce le dă respectivul institut pentru depunerile ce i-le-a încredințat spre păstrare și fructificare.

Mulți vor zice, că sunt mulțumiți cu isprava băncii dela care au cumpărat acțiuni sau la care au depus banii lor spre fructificare, alții însă vor fi nemulțumiți cu băncile la cari și-au depus banii și se vor grăbi să ridice banii dela aceste bănci, spre a le depune la băncile cari au dovedit că sunt bune și sigure.

Precum în orice lucrare de obște, pe lângă aprobări, laude și părținiri, este și opoziție (impetivire) și critică, uneori întemeiată, alte ori neîntemeiată, tot așa și băncile sunt supuse la judecata publicului mare (a obștei).

Și aceasta cu tot dreptul, pentru-că publicul alcătuiește banca.

Uneori sunt drept judecate, alte ori sunt nedreptățite cu fel și fel de învinuiri fără nici un rost, ori poate izvorâte din pizmă, din dor de răzbanare și nu arareori chiar din ură personală față de perseanțele conducătoare ale cutărui sau cutărui institut.

Noi trebuie să trăim cu nădejdi frumoase și cu încredere în institutele noastre românești-ardelenesti, despre care știm că sunt curat românești și cari au dat dovezi că sunt vrednice de încrederea poporului român.

Un bilanț care de sigur va fi ctit și recit în întreg Ardealul, ba chiar și prin vechiul Regat și prin toate părțile Americii, va fi bilanțul institutului destul de tiner încă, totuși ajuns a fi cel mai puternic institut pentru industrie și comerț în Ardeal adevărat:

„BANCA CENTRALĂ“

pentru industrie și comerț s. a. cu sediul principal în CLUJ și cu un șir frumos de Filiale în: Alba-Iulia, Arad, Bistrița, Hațeg, Oradea-Mare, Sibiu și Turda, iar prin

America s'a răspândit și întărit în toate părțile la poporul nostru românesc.

Cum a sporit și cum a înaintat de frumos această bancă, am văzut din bilanțele anilor trecuți și din alte publicațiuni ale acestei bănci. Pe cât am înțeles, bilanțul anului 1923 va fi deasemenea spre deplina mulțumire a acționarilor și deponenților ei. — Deocamdată vedem că Depunerile spre fructificare la „Banca Centrală“ au crescut umitor și în vreme scurtă de abia patru ani dela înființare, a atins cifra de *Lei 125 milioane!*

Este aceasta dovada cea mai bună a încrederii ce și-a știut câștiga la publicul românesc și în deosebi la popor, unde mai zac și azi comori ascunse, dar încetul cu încetul ies la lumina zilei, pentru-că țărani tot mai mult să încredințeze că, ținând banii în ascunzișuri, nu le aduc nici un folos. — La „BANCA CENTRALĂ“ însă, banii sunt bine păstrați și bine fructificați (roditori).

Prin muncă cinstită și neobosită, prin o gospodărie bine chibzuită, prin administrare corectă și precaută, „BANCA CENTRALĂ“ și-a câștigat încredere neclintită la întreg poporul românesc, ba chiar și la streini și astfel a ajuns repede la locul cel mai de frunte între institutele noastre ardelenesti.

Laudă se cuvine conducerii acestei bănci, merite netăgăduite harnicilor funcționari și mulțumită publicului românesc care a sprijinit până acum această bancă.

Avem toată nădejdea că urmând calea bine apucată, „BANCA CENTRALĂ“ va deveni tot mai mult un focar îndrumător în comerțul, industria și economia noastră națională-ardelenă și cu timpul pentru întreaga Țara Românească!

Să așteptăm deci cu încredere bilanțul anului 1923 din care vom putea vedea roadele muncii anului trecut.

Și până atunci se cuvine să ne apropiem cu încredere și siguranță de „BANCA CENTRALĂ“ pentru industrie și comerț s. a. în CLUJ și în toate sale arătate mai sus, căci viitor de aur se prevede acestei bănci curat românești și ardelenesti, și datori sunt toți românii de bine să o sprijinească în acțiunile ei bune și folositoare neamului.

(1059) Un acționar.

Dentist Dr. S. Seidner — *dă consultații în ORĂȘTIE, Piața Aurel Vlaicu 7 (la etaj, deasupra prăvăliei Ioan Rob). — Plombă. — Scoatere de dinți, fără dureri. — Regulare de dinți. Punere de danturi.* (1036) 4-10

Publicațiune.

Prin modificările aduse de art. 35 și 36 din legea impozitului pe lux și cifra de afaceri, comerțanții mici, meseriași și industriași, a căror cifră de afaceri nu trece anual de 200.000 Lei, pot cere să li-se stabilească un impozit echivalent cu impozitul de 1%, care apoi se va vărsa lunar sau trimestrial.

Cei care voesc stabilirea impozitului acestuia, să înainteze cerere în scris la percepția regală în termen de 8 zile, arătând în cerere și cifra de afaceri dela 1/IX 1922—1/IX 1923.

Percepția reg. din Orăștie.

De dat în arândă:

lângă băile Călen: o cârciumă cu prăvălie, împreună cu marfa aflată în ele (casele constau din 7 odăi, curte mare, grajd, șură etc.) Informațiuni: Orăștie Strada pantofarilor Nr. 38. (1072) 1-2

Vând cu preț de ocazie și urgent un pian (clavir) și o trăsură de lux în stare foarte bună. Adresa: *Otilia Popescu, Orăștie (str. Șaguna, 10).* (1070) 1-1

Consiliu orașului Orăștie.

Nr. 16/1924 adm.

Publicațiune de licitație.

Orașul Orăștie vinde prin licitațiune publică în 28 Ianuarie a. c. orele 10 a. m. în biroul primăriei orașului 122 metri steri lemne (jandări) potrivite pentru fasonat de doage.

Prețul de exclamare este 250 Lei per meter ster.

Licitantul va depune un vadiu de 3000 Lei.

Orăștie, din ședința consiliului ținută în ziua de 2 Ianuarie 1924. (1073) 1-1 Herlea, primar.

CONSILIUL ORĂȘULUI ORĂȘTIE

Nr. 3217/923 adm.

Licitație publică.

Consiliul orașului Orăștie face publicamente cunoscut, că în ziua de 21 Ianuarie a. c., la orele 11 c. m., să vinde la grajdul taurilor al orașului Orăștie prin licitațiune publică nutreț — fân circa 15,000 kgr. aflător la grajdul taurilor.

Condițiunile de licitație se pot privi la Administrația Economică a orașului la primăria orășenească.

Orăștie la 11 Ianuarie 1924.

(1071) 1-1 Herlea, primar

Doi învățăcei se primesc îndată în măcelăria subscrisului. Sunt preferiți cei cari pe lângă limba română, mai cunosc și alte limbi.

Nicolae Opincariu, (1047) 2-3 măcelar, Orăștie.

AGENT!

Un tânăr Român caută loc ca Agent la o Bancă sau la o Industrie, sau scriitor la notariat comunal. Adresa:

Ioan G. Dejeu, (1055) 2 2 Sebeșul-mare (j. Cojocna)

Ce-i mai tare: pământul ori cimentul?

După a mea știre, cimentul, chiar de aceea și țigla de cement e mai tare și mai trainică decât cea de pământ. Veniți de o vedeți în *Fabrica nouă de țigla de cement alui I. Herța* din Orăștie, ulița Prundului Nr. 32, față cu lângul de vile. Acolo vedeți și scocuri (vălae) și tricuri de cement foarte trainice și cât se pot de ieftine. (914) 3-

Caut 4 veri ai mei.

Subscrisul caut pe 4 veri ai mei, a căror adresă am perduț-o. Ei sunt născuți în comuna Aletea, județul Arad, și erau muncitori în Topitoarea de fier dela Reșița (Bănai). Ei sunt: Vasile Vancu, Iosif Vancu, Teodor Vancu și George Vancu.

Cel-ce ar ști unde se găsec, toți ori macar unul-doi din ei, e rugat a-mi scrie recomandat, dându-mi adresa lor și eu îi voi înapoia îndoit cheltuelile cu posta, sau dacă ei vor afla, îi rog să-mi scrie pe adresa:

Iosif Măndruț, 5303 Russell Str. Box 73 (1000) Detroit, Mich. 4-4 U. S. Nord America.

Intreprinzător de zidiri.

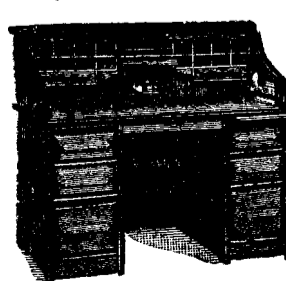
Aduc la cunoștința on. public, că întreprind *zidire de biserică, școli, case, precum pregătesc planuri și preliminară* cu prețuri moderate.

Totodată caut 3 învățăcei dela 14 ani în sus, cari se poseadă limba română în celit și scris.

(1043) Cu distincă stimă 3-3 **Ioan Parău, edificator** Orăștie, Strada Horia nr. 3.

Cadouri frumoase și folositoare pe zile onomastice.

Paturi de fer pentru copii; Somieră la paturi în toate măsurile; Spălătoare de fer și de lemn, în toate colorile; Mese de scris; Mese pentru gramofonuri; Mescioare de

ciaiuri; Scaune pentru mese de scris; Scaune cu brațe; Scaune de dăinat; diferite forme de scaune indoite; Scaune pentru piano, cu spate și fără spate; — și altele și altele —

să afli în depozitul de mobile **Brutus Brașai Orăștie.** (1091) 3-3

Casă de vânzare.

În orașul HUNEDOARA e de vânzare casa cu Nr. 4 din str. Mircea- cel Bătrân. — Casa are 4 camere (odăi), curte și grădină mare cu pomi. — A se adresă la: BIRO ERZSI în Orăștie, Calea M. Hai-Viteazul No. 34 (Corporațiunea Industrială). (1051) 1-2

O mașină de cusut „Singer“

folosită, dar în stare bună, — e de vânzare în Orăștie sub Nr. 31a strada Cuza-Vodă (strada Prundului). (1053) 2-3

Un căpău

și o căpăoalcă, câni de vână, foarte buni la capre, vulpi și iepuri, căpăul se viră după vulpe în vizuină, — sunt de vânzare la subscrisul. Etatea lor 2½ ani.

Vând și doi căței de 4 luni. Prețul la cei mari 1000 Lei animalul, cei mici câte 250 Lei.

Vând și o armă „Lancaster“ cu 2 țevi. Prețul 2500 Lei.

Teofil Faur, comerc. (1045) 2-2 Abrud.

Ucenic de prăvălie.

În prăvălia societății comerciale „Tecana“ din Teaca (județul Cojocna), se primește îndată un ucenic (învățăcel) de prăvălie, în etate de 13-14 ani. Cei cu școală mai multă, sunt preferiți. (1029) 5-5

Optica, boala de plămâni, piept, scuipat de sânge, tuse, paliditate, se vindecă prin Siropul Vêrtes, remediul cel mai eficace. — 4 sticle, necesare pentru o cură, 300 Lei franco, după trimiterea înainte prin postă dela Farmacia Vulturului din Lugoj, Nr. 33. (999b) 5-

Casă de vânzare

stând, de o parte de poartă, din 4 odăi, verandă în sticlă, bucătărie, cămară, scaldătoare, 2 pivniși; pe cealaltă parte de poartă, 2 odăi, bucătărie, cămară, pivnișe, bucătărie de vară, grajd, șură cu beton, pentru trăsură, șopru de lemne, cocini, curte pentru economie, grădină cu răul în fundul grădinei, fântână cu apă bună.

Deslușiri în Orăștie, strada Bertului 18-a. (1052) 2-2